

Lausunto

21.08.2024

Asia: VN/19970/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksen mukaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (Ara) itsenäisenä virastona on tarkoitus lakkauttaa ja siirtää sen nykyiset toiminnot ja henkilöstö hallinnollisesti osaksi ympäristöministeriötä 1.1.2025 alkaen. Siirtoa perustellaan toiminnan tehostamisella, taloudellisilla säästöillä ja päällekkäisten toimintojen vähentämisellä. Siirron vaikutuksia tehtävien järjestämiseen ja taloudellisia vaikutuksia ei ole kuitenkaan arvioitu. Lisäksi siirron tiukassa aikataulussa on riskejä, jotka voivat näkyä muun muassa toiminnan epäjatkuvuutena ja pidentyneinä käsittelyaikoina. Tämän johdosta siirron riittävä resurssointi tulee varmistaa. Nopeasta aikataulusta johtuen siirrossa voidaan keskittyä vain välttämättömiin teknisluonteisiin muutoksiin toiminnan jatkumisen turvaamiseksi.

Pidemmällä tähtäimellä Aran toimintojen organisoinnissa ja kehittämisessä tulisi huomioida erityisesti rakennusten energiatehokkuuteen liittyvä lisääntyvä EU-ohjaus (mm. rakennusten energiatehokkuusdirektiivi EPBD), jonka toteutus Suomessa tulee organisoida uudestaan ja toimeenpanoon tulee varata riittävät resurssit. Lisäksi toiminnan kehittämiseen vaikuttavat vuoden loppuun asti toimivan työryhmän suositukset valtion tukeman asuntotuotannon kehittämiseksi. Syke on mielellään mukana jatkokeskusteluissa toiminnan kehittämisestä liittyen erityisesti asuinalueiden ja elinympäristön laadun parantamiseen, asumisen asiantuntijapalveluihin sekä tietoaineistoihin ja -järjestelmiin.

Syken ja Aran yhteistyön jatkaminen ja kehittäminen

Syken ja Aran aineistoihin, tietojärjestelmiin ja tutkimukseen liittyvän hyvin toimivan yhteistyön toivotaan jatkuvan saumattomasti jatkossakin. Sykessä muodostetaan vuosittain ARA-rakennuskanta (paikkatietoaineisto) Aran ja rakennusrekisterin tietojen perusteella sekä ylläpidetään 'ARA-asuntokanta' -tilastokokonaisuutta Elinympäristön tietopalvelu Liiterissä. Yhteistyönä on kehitetty myös asumisen suunnittelun työkaluja kunnille.

Aran ylläpitämiä tietojärjestelmiä ja -aineistoja, kuten energiatodistusrekisteriä ja avustuksiin liittyviä aineistoja, hyödynnetään Sykessä tutkimuksessa ja kansallisissa raportoinneissa. YK:n ilmastopöytäkirja ja EU:n kansallinen ilmastosuunnitelma edellyttävät jäsenmailtaan säännöllistä raportointia kansallisesta toimeenpanosta ja edistymisestä. Osana näitä raportointeja seurataan Aran myöntämien avustuksien vaikutuksia sekä energiatodistusrekisterin mukaisesti rakennuskannan energiatehokkuuden kehittymistä. Tutkimuksessa ja mallinnuksessa myös aikasarja-aineistot ja historiatiedot ovat hyödyllisiä.

Tietojärjestelmiä ja tiedontuotantoprosesseja on kehitettävä yhteistyössä. Esimerkiksi energiatodistusrekisterin ja kehitteillä olevan Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (Ryhti) välille on tärkeää jatkossa rakentaa integraatio, jotta myös rakennusten energiankäyttöön liittyvät tiedot ovat saatavilla muiden rakennustietojen kanssa Ryhti-järjestelmästä. Toisaalta energiatodistusten laadintaa helpottaisi huomattavasti, jos todistusten laatijat saisivat rakennusten pohjatiedot Ryhti-järjestelmästä.

Aineistojen jakamisen, avoimuuden ja tutkimuskäytön turvaaminen

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että Aran aineistoissa noudatetaan avoimen datan periaatetta aina kun mahdollista ja ne ovat helposti saatavissa. Tietojen avoimuus lisää niiden käyttöä ja mahdollistaa kestävien ja viihtyisien asuin ympäristöjen kehittämisen kaikkialla Suomessa. Tutkimuskäyttöön tulee saada myös tietosuojattua dataa. Aineistoja hyödynnetään asumisen suunnitteluun ja kehittämiseen, seurantaan, mallinnukseen ja tutkimukseen kunnissa, yliopistoissa ja muissa tutkimuslaitoksissa sekä yrityksissä.

Kestävän asumisen ja asuin ympäristön edistämistä tulee jatkaa

Asumisen sosiaalisen ja ekologisen kestävyden parantamiselle on entistä enemmän paineita ilmastonmuutoksen, eriarvoisuuden kasvun ja EU-lainsäädännön velvoitteiden vuoksi. Pitkäjänteinen yhteistyömme kaupunkiseutujen kanssa on osoittanut, että asumisen ja asuin ympäristön kestävyden edistämisen sekä segregaaation ja sosiaalisten ongelmien ehkäisemisen kannalta tärkeää

on turvata asuntopolitiikan jatkuvuus, hallintamuotojen monipuolisuus ja erityisryhmien asuminen sekä asuinrakentamisen ekologisten innovaatioiden edistäminen ja käyttöönotto. Aralla on näihin liittyvää merkittävää asiantuntemusta ja käytännön kehittämistoimintaa. Asumisen sosiaaliset ja ekologiset kysymykset liittyvät kiinteästi myös kaupunkiseutujen resilienssiin ja turvallisuuteen muuttuvassa ympäristössä. Asuinympäristöjen sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden edistämiseksi asetuksessa (285/2007) mainitut kehittämistehtävät tulee säilyttää.

Asuntopolitiikan jatkuvuutta ja ennustettavuutta on peräänkuulutettu jo pitkään, sillä yhdyskuntien kehittämisen ja asuinrakentamisen aikajänne ulottuu yli hallituskausien, ja nyt muotoutuva rakennettu ympäristö vaikuttaa jopa vuosisadoiksi eteenpäin. Asuntopolitiikan työkalupakin kehittämisen tulee myös pohjautua tieteelliseen tietoon nykyisten ja suunniteltujen tuki-instrumenttien ja asuntopoliittisten toimien kohdentumisesta ja vaikutuksista.

Strandell Anna
Suomen ympäristökeskus SYKE